

Nr 2

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts förslag angående anslag för budgetåret 1960/61 till handelshögskolan i Göteborg jämte i ämnet väckta motioner.

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1 under tionde huvudtiteln (punkt 94, s. 242—246 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 4 januari 1960) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad huvudstat för handelshögskolan i Göteborg, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1960/61, dels ock till Bidrag till handelshögskolan i Göteborg för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 734 500 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lundström m. fl.* (I: 110) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 119), i vilka — under hänvisning till i motionerna I: 106 och II: 118 anförd motivering — hemställts, att riksdagen måtte besluta att till handelshögskolan i Göteborg anvisa ett särskilt förstärkningsanslag för budgetåret 1960/61 å 317 000 kronor för att möjliggöra intagning av ytterligare 60 studerande;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Segerstedt-Wiberg m. fl.* (I: 185) och den andra inom andra kammaren av herrar *Bengtsson* i Göteborg och *Johansson* i Öckerö (II: 194), i vilka hemställts, att riksdagen ville besluta ställa till Kungl. Maj:ts förfogande erforderligt belopp för utökning av det för handelshögskolan i Göteborg under tionde huvudtiteln upptagna anslaget i syfte att möjliggöra en omedelbar utökning av intagningskapaciteten vid handelshögskolan med 50 procent;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fröken *Mattson* och herr *Gustavsson, Bengt*, (I: 387) och den andra inom andra kammaren av herr *Andreasson* och fru *Sjövall* (II: 473), i vilka hemställts, att anslaget till Bidrag till handelshögskolan i Göteborg för budgetåret 1960/61 upptages till 1 009 500 kronor;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Nestrup* och *Edström* (I: 660) och den andra inom andra

kammaren av herr *Rydén* (II: 818), i vilka — såvitt här är i fråga — hemställts, att riksdagen i riksstaten för budgetår 1960/61 måtte upptaga det av universitetsutredningen föreslagna anslaget om 317 000 kronor för en *provisorisk* förstärkning av undervisningsresurserna vid handelshögskolan i Göteborg.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena hänvisas till motionerna II: 118, I: 185, II: 473 och II: 818.

Ifrågavarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 705 900 kronor.

I fråga om grunderna för bestämmandet av statens bidrag till handelshögskolan gäller ett av Kungl. Maj:t den 5 juni 1953 med stöd av riksdagens bemyndigande godkänt avtal, som träffats mellan företrädare för staten, Göteborgs stad och handelshögskolan i Göteborg. Enligt avtalet, som något ändrades förra året (jfr X ht 1959, s. 181), skall utgifterna för handelshögskolan, till den del de icke kan täckas av högskolans egna medel, bestridas av staten och Göteborgs stad. Härvid betalar staten två tredjedelar och Göteborgs stad en tredjedel av 105 000 kronor. Överskjutande belopp bestrides med tre fjärdedelar av staten och en fjärdedel av staden; dock skall stadens sammanlagda bidrag icke överstiga 200 000 kronor. Avtalet innehåller vidare en bestämmelse, att därest väsentligt ändrade förhållanden — t. ex. en förskjutning i penningvärdet — inträder, förhandlingar skall upptagas om en reglering av stadens maximibidrag. Enligt beslut av riksdagen skall stadens bidrag ej påverkas av den inkomstminskning, som åsamkats handelshögskolan genom statsmakternas beslut om avskaffande av terminsavgifter och andra obligatoriska avgifter vid högskolan. Inkomstminskningen kompenseras genom ett särskilt statsbidrag om 106 900 kronor.

Vad angår styrelsens för handelshögskolan i Göteborg anslagsäskanden för nästa budgetår finner chefen för handelsdepartementet en av styrelsen ifrågasatt *provisorisk* förstärkning av undervisningspersonalen vid högskolan böra anstå i avvaktan på slutlig prövning av universitetsutredningens förslag beträffande civilekonomutbildningen. Ett ställningstagande till spörsmålet om en utbyggnad av högskolan krävde enligt departementschefens mening ytterligare överväganden, både när det gällde den lämpligaste organisationen över huvud taget av civilekonomutbildningen i vårt land och rörande relationerna mellan statens och Göteborgs stads ekonomiska medverkan i en utbyggnad av högskolan. Vid detta förhållande anser sig departementschefen ej böra, såvitt gäller avlöningsstaten, tillstyrka bifall till annat än en höjning av arvodet till huvudläraren i spanska språket med 500 kronor. Under avlöningsstaten tillkommer härjämte vissa utgiftsök-

ningar av automatisk karaktär. För löneklassuppflyttningar beräknas sålunda 2 700 kronor och till kompensation för höjda folkpensionsavgifter 6 300 kronor. Vidare förordas en uppräknings tillägg med 14 100 kronor. Den sammanlagda utgiftsökningen för avlöningar skulle därigenom uppgå till i runt tal 23 600 kronor.

Under omkostnadsstaten upptar departementschefen en ökad medelsanvisning av 5 000 kronor, avsedd för ersättning till professor K. Grönfors för rese- och flyttningkostnader m. m. i samband med hans tillträddande av professuren i rättsvetenskap vid handelshögskolan.

Anslagsposten till pensioner förordas uppförd med oförändrat belopp, 45 500 kronor.

I enlighet härmed skulle högskolans utgifter för nästa budgetår stiga till 1 030 000 kronor.

Avkastningen av högskolans fonder, inflytande elevavgifter, hyresinkomster samt bidraget från Göteborgs stad beräknas uppgå till samma belopp, som räknats med för innevarande budgetår, eller 295 500 kronor. Det särskilda statsbidraget till kompensation för avskaffandet av de obligatoriska elevavgifterna bör anvisas med oförändrat belopp, 106 900 kronor. För bestridande av de för nästa budgetår beräknade utgifterna å tillhoppa 1 030 000 kronor skulle sålunda sammanlagt 402 400 kronor stå till förfogande. Återstoden, 627 600 kronor, bör avtalsenligt täckas av staten. Statens sammanlagda bidrag kommer därvid att uppgå till $(106\,900 + 627\,600 =) 734\,500$ kronor, med vilket belopp anslaget förordas bli uppfört för nästa budgetår.

Beträffande utökningen av utbildningskapaciteten vid handelshögskolan i Göteborg har chefen för ecklesiastikdepartementet i propositionen nr 119 — efter samråd med chefen för handelsdepartementet — förordat att högskolan snarast möjligt borde ges resurser för emottagande av årligen ytterligare 60 nybörjare.

Utskottet. Chefens för handelsdepartementet beräkningar rörande storleken av statsbidraget till handelshögskolan i Göteborg för nästa budgetår har icke givit utskottet anledning till erinran. I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag tillstyrker utskottet därför, att den av departementschefen förordade huvudstaten godkännes och att statens bidrag till högskolan för budgetåret 1960/61 bestämmes till det av Kungl. Maj:t äskade beloppet av 734 500 kronor.

Det enligt ovannämnda avtal mellan staten, Göteborgs stad och handelshögskolan i Göteborg bestämda maximibidraget från stadens sida av 200 000 kronor utgår för närvarande.

Beträffande avtalets bestämmelse, att vid väsentligt ändrade förhållanden, t. ex. förskjutning i penningvärdet, förhandlingar skall upptagas

om reglering av stadens maximibidrag, är att märka, att av motiveringen till det förslag, varpå avtalet grundats, framgår bland annat, att en betydande ökning av kostnaderna för handelshögskolans verksamhet genom höjning av undervisningens standard icke bör kunna åberopas i detta sammanhang.

Såsom av den i det föregående lämnade redogörelsen framgår har varken chefen för ecklesiastikdepartementet eller chefen för handelsdepartementet ansett sig böra förorda att förslag skulle framläggas för riksdagen om ökning av elevintagningen vid handelshögskolan i Göteborg redan från och med nästa läsår. I motionerna I: 110 och II: 119, I: 185 och II: 194, I: 387 och II: 473 samt I: 660 och II: 818, sistnämnda två motioner såvitt här är i fråga, har yrkanden framställts innebärande att medel skulle ställas till förfogande på riksstaten för budgetåret 1960/61 för möjliggörande av att intagningskapaciteten kunde ökas med 60 studerande.

Utskottet får för sin del framhålla, att utskottet finner det i hög grad angeläget att åtgärder vidtages i nyss angiven riktning. Enligt vad utskottet under hand inhämtat är det möjligt för handelshögskolan att genomföra en dylik ökning av intagningen av studerande och att anskaffa de lärarkrafter som erfordras för denna provisoriska förstärkning av intagningen redan från och med höstterminen 1960. Kostnaderna härför har beräknats till ett belopp av 317 000 kronor. Då det här gäller en provisorisk anordning anser utskottet, att staten i nuvarande läge bör påtaga sig de kostnader, som föranledes härav, lämpligen i form av ett särskilt förstärkningsanslag, som ställes till högskolans förfogande under nästa budgetår. Utskottet förutsätter emellertid, med hänsyn till de i det föregående redovisade bestämmelserna i avtalet, att förhandlingar snarast upptages med vederbörande i Göteborg angående de med en fast organisation förknippade kostnaderna för högskolans i enlighet med vad utskottet förordat utökade verksamhet.

Utskottet anser det lämpligast, att det av utskottet föreslagna förstärkningsanslaget uppföres på riksstatens tionde huvudtitel för budgetåret 1960/61 under benämningen »Bidrag till vissa kostnader för ökad intagning vid handelshögskolan i Göteborg».

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må

a) godkänna följande huvudstat för handelshögskolan i Göteborg, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1960/61:

H u v u d s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar, förslagsvis	788 100
2. Omkostnader, förslagsvis	196 400
3. Pensioner, förslagsvis	45 500
	<hr/>
Summa kronor	1 030 000

I n k o m s t e r

1. Avkastning från högskolans fonder	85 000
2. Avgifter från de studerande m. m.	
a) Inflytande elevavgifter	500
b) Särskilt bidrag från staten	106 900
3. Hyresinkomster	10 000
4. Bidrag från Göteborgs stad	200 000
5. Bidrag från staten	627 600
	<hr/>
Summa kronor	1 030 000

b) till *Bidrag till handelshögskolan i Göteborg* för budgetåret 1960/61 under tionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 734 500 kronor;

II. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 110 och II: 119, samt I: 660 och II: 818, sistnämnda två motioner, såvitt nu är i fråga, ävensom i anledning av motionerna I: 185 och II: 194 samt I: 387 och II: 473, till *Bidrag till vissa kostnader för ökad intagning vid handelshögskolan i Göteborg* för budgetåret 1960/61 under tionde huvudtiteln anvisa ett anslag av 317 000 kronor.

Stockholm den 19 maj 1960

På särskilda utskottets vägnar:

EMIL NÄSTRÖM

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Näsström, Holmqvist, Axel Johannes Andersson, Möller, Torsten Andersson, Palme, fru Segerstedt-Wiberg och herr Gustaf Henry Hansson; samt

från a n d r a kammaren: herr Helén, fröken Olsson, herrar Blidfors, Cassel, Fredriksson, Wahlund, fru Sjövall och herr Regnéll.

Reservation

av herrar *Näsström, Holmqvist, Möller, Palme*, fröken *Olsson*, herrar *Blidfors, Fredriksson* och fru *Sjövall*, vilka ansett,

dels att den del av utskottets utlåtande på s. 4, som börjar med »Utskottet får» och slutar med »i Göteborg» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Chefen för ecklesiastikdepartementet har föreslagit att handelshögskolan i Göteborg snarast möjligt ges resurser att utöka intagningskapaciteten från 120 till 180 studerande. Enligt de i det föregående redovisade bestämmelserna i avtalet angives att vid väsentligt ändrade förhållanden nya förhandlingar med Göteborgs stad skall upptagas om reglering av stadens maximitidbidrag.

Chefen för handelsdepartementet har för sin del funnit att dylika förhandlingar bör föregå ett beslut om intagningsökning av denna omfattning. Utskottet delar denna mening. Utskottet anser det tveksamt om en ökning av intagningen med 50 procent kan — såsom föreslagits i ovan nämnda motioner — genomföras redan till hösten 1960 utan att vålla organisatoriska olägenheter och riskera menligt inverka på undervisning och forskning vid handelshögskolan.

Utskottet kan ej heller bortse från att ett bifall till motionerna skulle för budgetåret 1960/61 medföra en merutgift av omkring 300 000 kronor.

Av dessa skäl är utskottet icke berett att tillstyrka bifall till de i ovan nämnda motioner gjorda yrkandena.

I enlighet med vad utskottet i sitt utlåtande nr 1 anfört delar utskottet chefens för ecklesiastikdepartementet uppfattning, att nämnda läroanstalt snarast möjligt bör ges resurser för ökning av det årliga nyintaget av studerande från 120 till 180. Utskottet, som för sin del anser att utbyggnaden bör ske från och med budgetåret 1961/62, förordar att erforderliga förberedelser härför vidtages.»

dels ock att utskottets hemställan under **II**. bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av motionerna **I: 110** och **II: 119**, **I: 185** och **II: 194**, **I: 387** och **II: 473** samt **I: 660** och **II: 818**, sistnämnda två motioner såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att medel för ökning av intagningskapaciteten vid handelshögskolan i Göteborg upptages i riksstaten för budgetåret 1961/62.»